

La cultura com a dimensió del desenvolupament

Published by [Interacció](#) [1] on 05/10/2010 - 10:44 | Last modification: 28/07/2026 - 14:59

L'any 2010, el debat internacional sobre cultura i desenvolupament es troba en un moment d'expansió i redefinició. La Declaració Universal sobre la Diversitat Cultural (2001), la Convenció de la UNESCO sobre la protecció i promoció de la diversitat de les expressions culturals (2005) i els enfocaments de desenvolupament humà impulsats pel PNUD han contribuït a reforçar la idea que la cultura és una dimensió essencial del desenvolupament de les societats. En aquest context, creix l'interès per incorporar la cultura a les estratègies de cooperació internacional, de lluita contra la pobresa i de promoció de la participació ciutadana. És en aquest marc que Maider Maraña publica un document de síntesi que pretén ordenar aquest camp emergent i explicar per què la cultura ha d'esdevenir una dimensió transversal del desenvolupament, més que no pas un sector.

L'interès principal del text és que no defensa la cultura únicament pel seu valor simbòlic o patrimonial. L'autora sosté que el mateix concepte de desenvolupament ha evolucionat des d'una concepció centrada en el creixement econòmic cap a una altra basada en l'ampliació de les capacitats humanes, inspirada en les aportacions d'Amartya Sen i del Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament. Si el desenvolupament consisteix a ampliar les oportunitats de les persones, la cultura deixa de ser un element accessori i passa a formar part de les condicions que fan possible aquest desenvolupament.

Per argumentar aquest desplaçament, Maraña reconstrueix l'evolució dels principals instruments internacionals impulsats per la Unesco i altres organismes de les Nacions Unides. Des de les primeres declaracions dels anys seixanta fins al Decenni Mundial per al Desenvolupament Cultural, Mondiacult (1982), els informes sobre desenvolupament humà i les iniciatives sobre economia creativa, el recorregut mostra una progressiva incorporació de la dimensió cultural dins dels marcs de desenvolupament. Aquesta reconstrucció permet entendre que la relació entre cultura i desenvolupament no neix d'una única declaració, sinó d'una acumulació gradual de consensos internacionals.

El document dedica una atenció especial a la mateixa definició de cultura. L'autora considera que una de les causes de la seva escassa presència en les polítiques de desenvolupament ha estat la persistència d'una concepció restringida, associada gairebé exclusivament a les belles arts o al patrimoni. Per això recupera la definició àmplia adoptada per la Unesco a Mondiacult, segons la qual la cultura comprèn valors, formes de vida, sistemes de significat, llengües, tradicions i expressions culturals. Aquesta perspectiva permet entendre la cultura com el context en què es produeixen els processos de desenvolupament i no únicament com un conjunt d'activitats culturals.

?La cultura és presentada com el marc on es desenvolupen les capacitats, les relacions socials i els drets de les persones, més que com un sector específic de les polítiques públiques.

Un altre dels eixos centrals és la relació entre cultura i drets humans. El text incorpora les novetats que representaven, en aquell moment, l'Observació General núm. 21 sobre el dret a participar en la vida cultural i la creació del mandat de l'Experta Independent en drets culturals. Aquesta aproximació defensa que les polítiques de cooperació cultural han de fonamentar-se en els drets culturals i recorda que la defensa de la diversitat cultural no pot justificar pràctiques contràries als drets humans. La cultura és presentada simultàniament com a espai de diversitat i com a àmbit limitat pels drets fonamentals de les persones.

Les conclusions adopten un to deliberadament prudent. Maraña reconeix que la cultura continua absent de moltes polítiques socials i de desenvolupament i que sovint encara és percebuda com un obstacle o un element secundari. També identifica confusions conceptuals recurrents, especialment entre cultura, expressions culturals i identitats culturals, que dificulten la seva incorporació efectiva a les polítiques públiques. Per això reclama una transversalització real de la cultura, basada en la participació de les comunitats, el reconeixement dels errors comesos en projectes anteriors i una millor articulació entre teoria i pràctica.

Llegit avui, el document manté un valor principalment històric i conceptual. Moltes de les seves reivindicacions han estat parcialment assumides en els debats internacionals posteriors sobre desenvolupament sostenible, drets culturals i Agenda 2030. Al mateix temps, posa de manifest una absència que encara persisteix: malgrat l'ampli consens sobre la importància de la cultura per al desenvolupament, aquesta continua ocupant una posició institucional més feble que altres dimensions del desenvolupament humà. El text ajuda així a comprendre l'origen intel·lectual d'un debat que encara continua obert.

Referència

Maraña, M. (2010). *Cultura y desarrollo: Evolución y perspectivas*. UNESCO Etxea.

[Text complet \(pdf\)](#) [2]

Categories: Informe

Categories: Informes i documents

Tags: cultura i sostenibilitat

Tags: drets culturals

Tags: desenvolupament territorial

Tags: polítiques culturals

Tags: pensament cultural

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2010/10/cultura-desenvolupament>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/cultura_desarrollo.pdf

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/485>